

Är en återförening mellan Taiwan och Kina möjlig?

Kristian Hannler

Luleå tekniska universitet

C- uppsats

Statsvetenskap

Institutionen för Industriell ekonomi och samhällsvetenskap

Avdelningen för Samhällsvetenskap

LULEÅ TEKNISKA UNIVERSITET
Institutionen för industriell ekonomi och samhällsvetenskap

ÄR EN ÅTERFÖRENING MELLAN TAIWAN OCH KINA MÖJLIG?

En litteraturstudie av USA:s, Kinas och Taiwans syn på
en eventuell återförening.

Kristian Hannler

Höstterminen 2006
C – uppsats 10 poäng i statsvetenskap
Handledare: Terence Fell

ABSTRAKT

Jag har valt att göra en litteraturstudie och studerat fyra böcker som material. I tre av dem ”(New Taiwan, New China”, Klintwort), ”(Across the Taiwan Strait”, Suisheng Zao), ”(Taiwan, Nationstate or province”, Copper) finns det argument som handlar om vilken syn USA, Taiwan och Kina har på återföreningen samt argument för och emot en återförening. I en av böckerna ”(Kinas väg”, Kaj, Claude Björk) står det om det kinesiska inbördeskriget.

1945 så överlämnade Japan Taiwan till Kina. Japan som tidigare hade ockuperat Taiwan tvingades av de allierade att lämna tillbaka Taiwan till Kina efter att ha blivit besegrat i andra världskriget. Det hade varit inbördeskrig i Kina sedan 1927 mellan Kai shek som hade varit vänligt inställd till Japanerna och kommunisterna. 1949 blev Kai-sheks nationalisttrupper besegrade av Mao Tsetung på fastlandet. Kai-shek som var en av ledarna för en nationaliströrelse som kämpade mot Mao, flydde till Taiwan med sin arme och upprättade en självständig regering där. 1954 och 1958 så bombade Kina Taiwan men USA hjälpte Taiwan så därför kunde inte Kina besegra Taiwan. USA har varit allierade med Taiwan ända sedan 1949. USA:s relation med Kina har varit dålig fram till 1969 när den förbättrades eftersom USA ville ha hjälp av Kina att hålla fredsförhandlingar med Vietnam. Den 1:a januari 1979 så bröt USA de diplomatiska relationerna med Taiwan eftersom att USA:s president Carter sa att det bara fanns ”ett Kina”, alltså att Taiwan hör till Kina. I april 1979 så förbättrades de diplomatiska relationerna mellan Taiwan och USA igen.

De senaste kriserna mellan Taiwan och Kina inträffade 1995 och 1996 när Kina höll militärövningar utanför Taiwans kust. Taiwans officiella hållning har varit att Taiwan ska fortsätta att ha självstyre tills det blir demokrati i Kina, då ska Taiwan återförenas med Kina. Kinas officiella hållning har varit att Taiwan är en del av Kina och ska återförenas med Kina. De kinesiska ledarna har t o m hotat att ta tillbaka Taiwan med våld om Taiwan förklarar sig formellt självständigt. USA:s officiella inställning har varit att Taiwan ska förenas med Kina när Kina har blivit demokratiskt men inte förklara sig formellt självständigt eftersom det skulle kunna leda till att Kina anföll Taiwan. Alla tre länderna har försökt undvika krig eftersom alla är väldigt ekonomiskt beroende av varandra.

INNEHÅLL

<i>INLEDNING</i>	0
<i>SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR</i>	3
<i>MATERIAL</i>	4
<i>AVGRÄNSNING</i>	5
<i>BAKGRUND</i>	6
<i>TEORETISKT RAMVERK</i>	11
<i>VAD SOM TALAR FÖR OCH EMOT EN ÅTERFÖRENING</i>	14
<i>KINAS RIKTLINJER MOT TAIWAN I ÅTERFÖRENINGSFRÅGAN</i>	16
<i>TAIWANS POLITISKA RIKTLINJER I ÅTERFÖRENINGSFRÅGAN</i>	20
<i>FREDLIG LÖSNING AV ÅTERFÖRENINGSFRÅGAN</i>	24
<i>USA:S ROLL I ÅTERFÖRENINGSFRÅGAN</i>	26
<i>OLIKA MÖJLIGA SCENARION I ÅTERFÖRENINGSFRÅGAN</i>	29
SCENARIO 1	29
SCENARIO 2	30
SCENARIO TRE	31
<i>SAMMANFATTNING AV ARGUMENT FÖR OCH EMOT ÅTERFÖRENING</i>	32
ARGUMENT FÖR ÅTERFÖRENING.....	32
ARGUMENT SOM TALAR EMOT ÅTERFÖRENING.....	32
<i>LITTERATUR</i>	37

INLEDNING

USA och Kina har länge velat ha stort inflytande över Taiwan. Efter andra världskriget tvingade de allierade Japan att överlämna Taiwan till Kina. Det hände den 2:a oktober 1945, men Taiwan gjordes inte till en provins i Kina. De fick inte någon demokratisk regering. Istället skickade Kina dit soldater som styrde över ön. Taiwanerna blev besvikna på den nya nationalist kinesiska regeringen eftersom de hade för lite inflytande över politiken. De ansåg att kineserna var minst lika dåliga att leda landet som japanerna och i många fall värre. Den kanske viktigaste orsaken till att de var missnöjda med kineserna, var att ekonomin blev sämre. Den allmänna hälsostandarden och den sociala ordningen blev också försämrade.

1947 blev det uppror när civilklädda kinesiska poliser dödade en taiwanesisk kvinna som sålde cigaretter på den svarta marknaden. Händelsen ledde till att det blev uppror och många kineser som bodde i Taiwan blev dödade. Kina hämnades genom att skicka ett stort antal soldater till Taiwan som dödade många taiwaneser. Kinas president Chiang Kai-Shek, hade tidigare utnämnt Ch`en Yi till guvernörsgeneral och överbefälhavare över Taiwan. Efter upproret avsatte Kai-Shek Ch`en Yi och ett stort antal av de andra ledarna. Han avskaffade militärstyret och utnämnde en del taiwaneser till regeringspositioner. 1949 blev Kai-Sheks trupper besegrade av kommunisterna och flydde till Taiwan. 1950 skickade Mao trupper för att ta tillbaka Taiwan, men många av soldaterna blev infekterade av levermaskar så invasionen blev försenad. Därför hann USA skicka dit trupper för att försvara Taiwan och det blev inte en invasion. 1954 och 1958 bombade Mao Taiwan, men USA stöttade Taiwan och därför förlorade Kina dessa krig (Copper, 1995, sid 34-38).

Taiwan har sedan Kai-Shek kom till makten, varit allierade med USA. Men 1969 bröt Kina alliansen med Sovjet och USA började dra bort trupper från Vietnam, detta ledde till att USA blev allierade med Kina. I januari 1979 bröt USA de diplomatiska banden med Taiwan och erkände att det bara finns "ett Kina." Det var en radikal förändring i USA:s Kinapolitik.

I april 1979 ändrade sig USA och godkände "Taiwan Relations Act" (TRA). Den återställde nästan helt de diplomatiska relationerna mellan USA och Taiwan. Den gav Taiwan rätt att köpa vapen från USA och gav Taiwan säkerhetsgarantier (Copper 1995, sid 42). Formellt avslutades kriget mellan Taiwan och Kina år 1991 och 1993 förbättrades handelsrelationerna mellan de båda sidorna. Dock förvärrades relationen mellan de båda sidorna år 1996 när Kina höll militärövningar nära Taiwan (Zao, 1999, sid 139-141).

USA har sedan 1979 stöttat "ett Kina" politiken, vilket innebär att Taiwan är en del av Kina. Taiwan har formellt stöttat "ett Kina" politiken men ställer samtidigt som krav att de inte vill återförenas med Kina förrän landet har blivit demokratiskt. Kina och USA vill ha en fredlig återförening, Kina har sedan 1979 sagt att de vill ha en fredlig återförening med Taiwan, men de har hotat med att anfälla Taiwan om regeringen förklarar ön som formellt självständig. Därför kommer Taiwans framtid till stor del bestämmas av de diplomatiska och militära relationerna mellan USA och Kina (Copper, 1995, sid 46).

SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR

Syftet är att ta reda på vad som talar för en återförening och vilka hinder som finns.

Jag använder Barry Buzans bok "(People and states and fear, 1991)" för att få svar på frågorna vilken typ av stat Taiwan är, om det finns militära, ekonomiska hot, om det finns politiska hot och hur ser dessa hot i så fall ut? Talar de i så fall för eller emot en återförening? För att ta reda på vilken kategori som Taiwan tillhör har jag använt Buzans teorier om att man i ett sociopolitiskt sammanhang kan dela upp stater i fyra kategorier:

1. Det finns stater som är politiskt stabila men svaga militärt.
2. Det finns stater som politiskt instabila och svaga militärt.
3. Stater som är politiskt stabila och starka militärt.
4. Stater som är politiskt instabila och starka militärt.

Finns ekonomiska och militära hot och hur har de i så fall påverkat återföreningsfrågan? Jag ställer också frågan vilka riktlinjer USA, Kina, Taiwan har i återföreningsfrågan? Kina har övergått från kommunism till en blandform av kommunism och kapitalism. Har Kinas övergång från ren kommunism till en blandning av kommunism och kapitalism påverkat återföreningsfrågan?

Jag ställer också frågan vilka scenarion det finns i återföreningsfråga? Kommer Taiwan att återförenas med Kina eller kommer Taiwan att förklara sig självständigt och kommer det i så fall leda till ett kinesiskt anfall? Jag ställer frågan vilka hinder det finns för en återförening? Jag ställer frågan vad som talar för en återförening? Jag besvarar också frågan hur jag själv tror att återföreningsfrågan kommer att lösas?

MATERIAL

Som material har jag valt att göra en litteraturstudie och studerat fem faktaböcker. I böckerna finns det argument som handlar om vilken syn USA, Taiwan och Kina har på återföreningen, samt argument för och emot en återförening.

John F. Copper som har skrivit "Taiwan nation-state or province," utvärderar Taiwans diplomati gentemot Kina ända från år 1945, han beskriver även Taiwans kamp mot kommunismen och förlusten av dess plats i FN. Han anser att Kina troligen kommer att sätta mer press på Taiwan att förhandla om återförening, eftersom Kina är militärt överlägset. Men Copper tror också att USA kan skydda Taiwan och troligen kommer att göra det. Boken handlar om Taiwans osäkra framtid, dvs om Taiwan kommer att fortsätta som idag med att ha självstyre men ändå inte vara formellt självständigt, återförenas med Kina men ändå ha stort självstyre eller bli helt självständigt. Suisheng Zaos bok "Across the Taiwan strait" och Gary Klintworths bok "New Taiwan and New China" tar också upp dessa frågor. Zaos bok tar också upp Taiwankrisen 1996 när Kina höll militärövningar nära Taiwan och sköt robotar som landade nära Taiwan. Kaj, Claude Björks bok "Kinas Väg" från 1997 handlar om det kinesiska inbördeskriget som föregick Kai-Sheks flykt till Taiwan. Jag tar upp Barry Buzans bok "People, states and fear" för att få material till teoridelen. Buzan delade upp stater i fyra kategorier där det finns politiskt stabila stater och svaga stater, militärt starka stater och militärt svaga. Jag använder Buzans bok för att ta reda på vilken kategori av stater som Taiwan hör till och vilka militära och ekonomiska hot som finns mot Taiwan.

Nackdelen med Coppers bok är att den är från 1995 och därför kan det ha blivit en del ändringar i de diplomatiska relationerna mellan USA, Kina och Taiwan. Klintworth bok är också från 1995. Zaos bok är från 1999 och därför mer aktuell än de övriga böckerna men det kan ändå ha skett en del ändringar i de diplomatiska relationerna mellan USA, Kina och Taiwan. Nackdelen med Buzans bok är att den är från 1991.

Jag har ändå valt att använda dessa böcker eftersom modernare litteratur jag har läst inte har innehållit mycket mer information om de militära och diplomatiska relationerna efter Taiwankrisen när Kina höll militärövningar nära Taiwan 1996.

AVGRÄNSNING

Jag har valt att avgränsa mig till tiden efter andra världskriget fram till 1996 eftersom Taiwan som tidigare hade varit under japanskt styre överlämnades till Kina efter Japans kapitulation 1945. Taiwan skiljdes också från Kina 1949 efter det kinesiska inbördeskriget.

Jag har avgränsat mig till 1996 eftersom att Kina, Taiwan och USA har samma syn på återföreningsfrågan som tidigare och det har inte inträffat några stora förändringar när det gäller diplomatin i återföreningsfrågan.

BAKGRUND

Efter andra världskriget när Japan hade besegrats tyckte USA och dess allierade att Japan skulle lämna tillbaka Taiwan till Kina. Det ledde till att Japan överlämnade Taiwan till Kina (John Copper, 1995, sid 33).

När Taiwan överlämnades till Kina så blev den inte en provins av Kina. Det gjordes inga försök att upprätta en demokratisk regering istället blev det militärstyre i Taiwan. Chiang Kai-shek utnämnde Ch`en Yi till guvernörsgeneral och överbefälhavare och gav honom samma sorts befogenheter som de japanska guvernörerna hade haft. Han kunde både kinesiska och taiwanesiska men använde bara kinesiska när han skulle genomföra statens affärer. Han styrde som en reserverad kinesisk regeringstjänsteman genom exempel istället för att ha kontakt med folket, d v s han försökte lära ett litet antal poliser att styra Taiwan. Han försökte upprätthålla ordningen genom ett mycket mindre antal poliser och soldater än Japan hade använt. De var ofta korrupta och lata. Många Taiwaneser blev besvikna på Kina eftersom att de inte fick vara med i beslutsfattandet. Den kanske viktigaste anledningen till att de var missnöjda med Kina var att det ekonomiska välståndet, den allmänna hälsostandarden och den sociala ordningen försämrades. Kineserna ansåg att taiwaneserna var förrädare och kinesiska soldater beslagtogs hus i Taiwan. Läget förvärrades 1947 när civilklädda polisofficerare dödade en taiwanesisk kvinna som hade sålt ciggarretter på den svarta marknaden för att försörja sig. Taiwaneserna blev arga och hotade polisen som sköt in i folkmassan och dödade fyra personer. Det ledde till att det blev utbredd civil olydnad bland folket och uppror. General Ch`en Yi anklagas av de flesta historikerna för den händelsen. Under upprорот dödade och skadade taiwaneserna många fastlandskineser. Det ledde till att regeringen 1947 skickade ett stort antal soldater till Taiwan som dödade många taiwaneser (Copper sid 35).

Chiang Kai-Shek blev Kinas president 1928. Innan dess hade han från 1926 varit befälhavare för en arme på 91000 soldater. Han krigade för att erövra områden som olika krigsherrar höll och för att få tillgång till områden med naturresursen och för att införa kommunism. Han hade blivit inspirerad av kommunismen när han tidigare hade varit i Ryssland. Han hade också fått militär träning där. Kai-Shek samarbetade med organisationer som fungerade som maffior och kallades triader. Triaderna gillade inte kommunisterna som var extremt vänsterinriktade. Det fanns en vänsterflygel inom Kai-Sheks parti Guomintang. Vänsterflygeln ville ha nära samarbete med ryssarna. Ryssarna ville ha stort inflytande i norra Kina. Den viktigaste krigsherren i norra Kina Zhang Zuolin hade ställt som villkor för

neutralitet under Kai-Sheks fortsatta offensiv att han bröt med kommunisterna inom vänsterflygeln. Han ställde det villkoret eftersom han samarbetade med japanerna. Det gillade inte vänsterflygeln inom Guomindang. Det ledde till att det 1927 blev krig mellan vänsterflygeln och högerflygeln inom Guomindang. Det var på grund av att kommunisterna var missnöjda med att Kai-Shek inte krigade mot japanerna som det blev inbördeskrig och för att att kommunisterna inom vänsterflygeln körde bort brittiska och japanska handelsmän vilket hotade den kinesiska regeringens försörjningsmöjligheter. Trots att Kai-Shek var kommunist var han inte lika vänsterinriktad som en del andra kommunister. Han var mer intresserad av att erövra områden som hade mycket naturtillgångar. Det var inbördeskrig i Kina mellan 1927 och 1949 (Kaj, Claude Björk, 1997, sid 244-245).

Efter att kinesiska soldater hade begått massakren i Taiwan så avskedade Chiang Kai-Shek Chen Yi från hans post tillsammans med ett stort antal andra toppledare. Han gjorde Taiwan till en provins och avskaffade militärstyret och utnämnde en del taiwaneser till regeringspositioner. 1949 blev Chiang Kai shek's nationalisttrupper besegrade av Mao Tsetung och kommunisterna på fastlandet. Chiang och en del av hans armé och regering flydde till Taiwan. Han upprättade en regering där. Taiwans folk gillade inte Chiang eftersom han var kommunist men de tyckte ändå att det var bättre att Taiwan styrdes av honom än av Kina. (Copper, 1995, sid 109).

På 1930-talet och fram till slutet av 1940-talet hade Mao inte protesterat mot att Taiwan var ett separat territorium. Han räknade Taiwan till samma kategori som Korea och sa att Taiwan skulle vara ett territorium med nära ekonomiska och diplomatiska band till Kina. Men han trodde att framgången för kommunismen i Kina skulle leda till att alla länder i Asien skulle bli kommunistiska, det var ännu mer troligt för grannländerna. Men 1949 ändrade Mao sin politiska attityd mot Taiwan och började hävda att Taiwan var en del av Kina. Efter att Chiang hade flytt till Kina bestämde han sig för att skicka trupper dit eftersom han var rädd att Chiang skulle förklara Taiwan som självständigt. 1950 skickade Mao trupper till Taiwan, men de flesta soldaterna blev infekterade av levermask, det gjorde att invasionsplanerna försenades några veckor. Därför hann USA skicka dit sjunde flottan för att skydda Taiwan, så det blev ingen invasion. Eftersom USA garanterade Taiwans säkerhet så gjorde Chiang varierande reformer för att styra Taiwan mer effektivt. Han försökte rensa ut de korrupta politikerna.

Eftersom Taiwan hade så nära band med USA och kämpade mot kommunismen så blev Taiwan medlem i västblocket och landet blev också medlem i FN istället för Kina. Trots att USA skyddade Taiwan försökte Washington också förhindra Taiwan från att destabilisera Maos regering i Kina och från att starta ett krig som USA kunde dras in i. Trots att USA

skyddade Taiwan under det kinesiska anfallet 1950 så blev det två kriser, 1954 och 1958 då Kina bombade Taiwan men USA hjälpte Taiwan så därför kunde inte Kina besegra Taiwan (Copper, 1995, sid 109).

1954 så pressade Chiang USA för att få ett försvarsavtal med landet. Men Mao ville förstöra möjligheten att få igenom försvarsavtalet. Därför bestämde han sig för att bomba Jinmen öarna som hör till Taiwan. Kina bombade öarna men bombningarna varade bara i en timme för att tillåta artillerienheterna att sprida ut sig innan USA och Taiwan eventuellt skulle hämnas. USA skickade sjunde flottan till ett område nära öarna, det ledde till att Kina förbjöd bombningar av öarna. De kinesiska piloterna fick order om att bara skjuta på amerikanska stridsflygplan om de blev beskjutna. Befälhavaren för flygvapnet pratade med alla piloter för att försäkra sig om att ingen gav eld utan hans tillåtelse. Det ledde till att det inte blev någon militär konfrontation mellan USA och Kina. (Copper, 1995, sid 110).

USA skrev på försvarsavtalet med Taiwan i december 1954. Trots det så anföll Kina Taiwan, man anföll Taizhouöarna och ockuperade en utpost på Dachensön. Därför antog den amerikanska kongressen en resolution som tillät USA att försvara Taiwan om Kina skulle anfalla. Två veckor senare lämnade Kina Taiwans öar, eskorterade av den amerikanska flottan. Kina misslyckades att förhindra Taiwan att skriva på försvarsavtalet med USA och de misslyckades också att skrämja Taiwan att avbryta försvarsavtalet med USA. Men risken för ett krig med USA gjorde att man avbröt attacken. USA misslyckades att med diplomatiska medel och med militär avskräckning att få Kina att inte anfalla Taiwan, men risken för att hamna i ett krig med USA gjorde att Kina drog sig tillbaka. (Copper, 1995, sid 110).

Det var relativt lugnt mellan Taiwan och Kina de följande två åren. Men 1958 så använde Mao USA:s ingripande i Libanon som en ursäkt för att bomba Jinmenöarna, han menade att om supermakten USA anfäller andra länder så kan Kina också anfälla andra länder. Han använde den ursakten för att få internationell solidaritet, för att få folkligt stöd för sin ekonomiska politik och för att testa USA:s stöd för Taiwan. Han misslyckades med att få internationellt stöd för ett Taiwankrig när han använde USA:s ingripande i Libanon som en ursäkt för att starta krig, därför sköt han upp invasionen till den 23:e augusti. Mao instruerade de kinesiska piloterna att inte bomba utanför Jinmen och Mazuöarna som låg inom Kinas nyligen utropade gräns. De fick order om att inte bomba öarna om inte Chiang's styrkor bombade fastlandet. Som vid den tidigare konfrontationen så fick inte de kinesiska piloterna skjuta ned amerikanska stridsflygplan men till skillnad från den förra konfrontationen så fick piloterna tillstånd att skjuta ned amerikanska stridsflygplan om de flög över Kina. De kinesiska piloterna lydde ordern och det gjorde att det inte blev ett större krig. Innan

bombningarna startade hade Mao ett möte med Ye Fei, överbefälhavaren för de kinesiska styrkorna för att höra om hur stor risk det var att amerikanare skulle bli dödade. Eftersom det fanns amerikanska rådgivare bland de taiwanesiska styrkorna sa Ye att det var oundvikligt. Nästa dag började bombningarna. Den 7:e september så upptäckte de kinesiska krigsfartygens radar amerikanska krigsfartyg på båda sidorna om de taiwanesiska krigsfartygen. Mao gav order om att bara de taiwanesiska styrkorna fick attackeras. Ye frågade vad han skulle göra om de amerikanska krigsfartygen anföll, Mao sa att de kinesiska krigsfartygen i så fall fick skjuta tillbaka utan hans tillstånd. När de amerikanska krigsfartygen försvann så anföll Kina Taiwan, men då återvände de amerikanska krigsfartygen. Men innan de återvände hade de taiwanesiska styrkorna lidit stora förluster. Trots att de amerikanska fartygen återvände så fortsatte bombningarna men på alternerande dagar. Kina ockuperade inte de två öarna istället bombade de utan att sätta i land trupper på öarna och utan att döda amerikanare. Mao sa att den strategin fungerade eftersom USA inte vågade skjuta ned de kinesiska stridsflygplanen. Om de skulle skjuta ned de kinesiska stridsflygplanen skulle de riskera att Kina hämnades. Kina skulle i så fall kunna skicka ännu fler stridsflygplan som skulle kunna hämnas genom att bomba de amerikanska rådgivarna som fanns bland de taiwanesiska trupperna. Han hävdade också att strategin förhindrade att Taiwan förklarade sig självständigt. (Copper, 1995, sid 111).

USA utövade påtryckningar för att det skulle bli vapenvila, därför gick Mao med på en veckas vapenvila den femte 5:e oktober för att tillåta försörjning till Jinmen. Anfallet började igen den 13:e oktober och kulminerade den 25:e med då man bombade på jämna numrerade dagar. Anledningen till det var att Kina inte ville ta alltför stor risk att hamna i krig med USA.

Kort efteråt slutade Kina att bomba Taiwan. Trots att Kina förlorade kriget så lyckades Kina förhindra att Taiwan förklarade sig formellt självständigt. (copper, 1995, sid 111).

Den 1:a januari 1979 så bröt USA de diplomatiska förbindelserna med Taiwan eftersom USA:s president Jimmy Carter sa att det bara fanns "ett Kina," alltså att Taiwan hör till Kina. I april 1979 så förbättrades de diplomatiska relationerna mellan Taiwan och USA när kongressen gjorde en ändring i sin politik och godkände Taiwan relationsakten (TRA). TRA återställde relationen till en nästan officiell nivå mellan de båda länderna. Den gav också Taiwan säkerhetsgarantier. 1980 höll Taiwan sitt första val, men det var bara ett parti som ställde upp. Det gjorde att chansen för återförening med Kina minskade ännu mer. 1986 hölls det första tvåpartivalet i Taiwan. 1991 så avslutade Taiwan formellt kriget med Kina. 1993 så hölls de första preliminära samtalen för att normalisera relationerna mellan Taiwan och Kina. Samtalen gjorde att det blev lättare att bedriva handel. Förhandlingarna löste en del av

problemen som kom från Taiwans ökade investeringar i Kina och handelsvolymerna mellan Kina och Taiwan. Taiwan var också rädd att inte få någon del av de vinster som Kinas ekonomiska utveckling gav (Copper, 1995, sid 112).

Lee besökte USA 1995, han reste även runt i andra länder och sa att han var beredd att betala för att Taiwan skulle få medlemskap i FN. Det ledde till att Kina kallade tillbaka sin ambassadör från USA, avbröt det militära samarbetet med USA och genomförde fyra militärövningar i rad i området nära Taiwan under andra halvåret 1995. De höll också militärövningar där i februari och mars 1996. För att minska spänningen genomförde USA, Kina en serie samtal där USA återigen började använda sin "ett Kina" politik. Det betydde att de inte stödde ett Taiwanesiskt medlemskap i FN eller att Taiwan blev självständigt. Relationerna mellan USA och Kina blev bättre men de fortsatte att vara spända mellan Kina och Taiwan. Tidningar rapporterade flera gånger att Taiwans president Lee sa att han skulle fortsätta sträva efter självständighet efter presidentvalet i mars 1996. I december 1995 skickade USA ett hangarfartyg till Taiwansundet och i februari 1996 skickade man en specialstyrka för att övervaka situationen i Taiwansundet (Zhao, 1999, sid 129-131).

I mars 1996 sa de kinesiska myndigheterna att de skulle genomföra en serie av missiltester utanför Taiwans kust, de sa också att de skulle genomföra flyg- och flottövningar vid södra delen av Taiwansundet. Efter uttalandet sa president Clinton och andra höga politiker att Kina skulle visa återhållsamhet, att en attack mot ön inte skulle tolereras och skulle kunna leda till ett amerikanskt anfall. Den 23:e mars 1996 höll Taiwan sitt första direkta presidentval. President Lee vann. Två dagar senare slutförde Kina sina militärövningar (Zhao, 1999, sid 279-280).

TEORETISKT RAMVERK

Jag använder Barry Buzans bok (People and states and fear, 1991) för att få svar på frågorna vilken typ av stat är Taiwan och vilka militära och ekonomiska hot som finns mot Taiwan och om militära och ekonomiska hot talar för eller emot en återförening.

I ett sociopolitiskt sammanhang kan man dela upp stater i fyra kategorier:

1. Det finns stater som är politiskt stabila men svaga militärt
2. Stater som är politiskt stabila men starka militärt
3. Stater som är politiskt instabila och svaga militärt
4. Stater som är politiskt instabila men starka militärt.

(Buzans, 1991, sid 114).

Militära handlingar hotar i vanliga fall alla delar av staten. De hotar t ex politiken, konst, industrin, kulturen och all mänsklig aktivitet. De kan leda till förstöring av institutioner, de kan utplåna idén om staten. Ett besegrat samhälle är totalt sårbara för erövrarnas makt som kan leda till att de sätter in en ny regering, plundrar, våldtar och dödar befolkningen (Buzans, 1991, sid 117).

Nivån av militära hot varierar från trakasserier av fiskebåtar, straffräder, annektering av territorium, fullskaliga invasioner, till trakasserier mot befolkningen genom blockad eller bombardemang. Syftena kan vara allt ifrån små, specifika som t ex när USA skickade krigsfartyg till andra länders territorialvatten för att visa att de inte erkände territoriella hävdanden av havsvatten, till den stora och generella som t ex Brehznevdoctrinen där den militära överlägsenheten gav upphov till att man kunde ställa många villkor till mindre mäktiga grannar. Militära hot kan också vara indirekta i bemärkelsen att de inte kan tillämpas på själva staten utan mot yttre intressen. Hot mot allierade fartygsleder eller strategiskt placerade territorier skulle alla räknas till den kategorin och ett bra exempel är västvärldens oro för oljeförsörjningen (Buzans, 1991, sid 118).

I militära hot kan det också ingå direkt våldsanvändning (Buzans, 1991, sid 118).

Till svaga stater räknas stater som är svaga i förhållande till deras grannar och speciellt i förhållande till stormakterna. Det beror på att de är små och dåligt organiserade militärt. Trots att ekonomiska och politiska framgångar kan kompensera små stater till viss utsträckning som har visats på olika sätt genom historien av t ex Holland och Singapore, så kan de i längden inte kompensera för en för svag militärmakt. Svaga makter kan klara sig själva effektivt i enskilda sektorer men de kan bara klara sig kortvarigt i eventuella militära konflikter. Svaga

makter blir ofta rika genom handel med andra länder, men det leder till sårbarhet eftersom andra länder kan utnyttja det vid en konflikt (Buzans, 1991, sid 113).

Svaga stater som är underutvecklade t ex Etiopien och som har instabila institutioner som t ex Uganda riskerar militära attacker från andra länder. Om en stat både hör till kategorin svaga stater och svaga militärmakter är sårbarheten oerhört stor. Om staten dessutom har någon resurs som är extra viktig för andra stater t ex naturresurser i Angola eller har en strategisk viktig position som Polen hade under andra världskriget, då är staterna extra sårbara eftersom andra stater kan göra anspråk på staternas resurser och på staterna. Som kontrast finns stater som både är starka makter och starka stater t ex USA, Japan och Frankrike. Stater som har stora resurser i många sektorer har möjlighet att anpassa sig till eventuella hot och har möjlighet att avskräcka andra länder från att hota. Men de är ändå inte osårbara, USA t ex har ett stort oljebehov från andra länder. Men dessa länder har geostrategiska faktorer som skyddar dem. Under det kalla kriget var de platta landgränserna för Västtyskland och Ungern mycket mer sårbara för militära hot än t ex öarna Nya Zeeland och Japan. Svaga makter men starka stater som t ex Singapore har en speciell sårbarhet mot militära hot p g a deras begränsade resurser. Stater som är politiskt svaga men militärt starka t ex Indien och det forna Sovjet var mest rädd för politiska hot (Buzans, 1991, sid 113-114).

Ekonomiska hot har förändrats eftersom stater har blivit mer beroende av handel med andra länder. Ekonomiska hot är t ex förhindrande av kredit, utestängning från marknader, hård konkurrens från utländsk import, restriktioner mot landets egna export, manipulationer mot landets priser, valuta, ränta, höjning av skulder och handelsblockader. Ekonomiska hot kan skada länder väldigt mycket. Ekonomiska hot kan t ex leda till att länder går miste om viktiga export och importvaror, landets institutioner fungerar sämre och att världen blir sämre. (Buzans, 1991, sid 139).

Politiska hot riktas mot statens organisatoriska stabilitet. Syftet kan vara att pressa regeringen i en speciell policy till att störta regeringen eller att avbryta den politiska processen i staten för att försvaga den före en militär attack. Idèen om staten speciellt dess nationella identitet och organiserade ideologi och institutionerna som representerar den är vanliga mål för politiska hot. Eftersom staten är en viktig politisk enhet kan politiska hot vara lika farliga som militära, speciellt om det är en svag stat. Men även om staten är både politiskt och militärt stark kan politiska hot finnas i alla fall. Frankrike och Italien hade starka nationella grunder direkt under åren efter andra världskriget men var delade i organiserade ideologier. USA fruktade kommunistiskt inflytande i det politiska livet. I båda fallen var man rädd för att andra ideologier skulle få för stort inflytande i länderna (Buzans, 1991, sid 119).

Politiska hot kan härstamma från den stora mångfalden av idèer som ger upphov till internationell anarki. Under 1900-talet har liberaldemokrater, fascister, kommunister, och mer nyligen islamiska politiska idèer kämpat mot varandra precis som monarkier och republikaner gjorde under 1800-talet. Eftersom dessa ideologier är motsatser till varandra så känner sig stater med en ideologi hotade av andra stater med andra ideologier. Att skapa en antiideologi som amerikanarna gjorde med antikommunism och Sovjet gjorde med antiimperialism är ett sätt. Men det kan leda till att folk tycker att man regerar överdrivet starkt för att bekämpa andra ideologier och kan leda till starka protester som t ex under McCartyism perioden i USA och Stalinism perioden i Sovjet (Buzans, 1991, sid 119).

Konkurrensen mellan ideologier är extra komplex. Det gör att det är svårt att definiera exakt vad som ska anses vara tillräckligt allvarliga politiska hot för att man ska kalla dem nationella politiska hot. I en bemärkelse räcker det med existensen av en motsatt ideologi för att man ska anse den som ett hot. Men för att möta sådana hot skulle man vara tvungen att göra militära ingripanden som skulle vara alltför kostsamma (Buzans, 1991, sid 119).

Hot mot nationell identitet är mer tydliga. I de hoten så finns det försök att öka spänningar mellan etnonationella identiteter inom stater. Det kan handla om att ett land försöker göra det svårare för en regering att styra i ett fiendeland eller att man försöker att förbereda annektering av en grannstat som t ex Hitlers kampanj under 30-talet (Buzans, 1991, sid 119-120).

Om politiska hot är ideologiska eller nationella är det viktigt att skilja på de som är avsiktliga och på de som dyker upp strukturellt p g a inflytandet från andra länder som vill ha regimskifte. Exempel på avsiktliga politiska hot är Colonel Qadhafis Libyen, de som dök upp i USA under olika tider mot radikala regimer i Cuba, Chile, Guatemala, Nicaragua, de som utgjordes av Sovjets stöd till kommunistpartier i andra länder under kalla kriget och de som riktades mot Sydafrika p g a apartheid (Buzans, 1991, sid 120).

Politiska hot kan också vara strukturella, d v s de beror på de speciella avsikter som en aktör har mot en annan. T ex var Shahan av Iran en av de senaste av autokratiska härskare som störtades av politiska rörelser som hade stort folkligt stöd och som hade stöd av både religiösa och icke-religiösa. Det konstiga är hur sådana regimer lyckas överleva när hela den sociopolitiska miljön i längden tar bort deras legitimitet. Att avlägsna politiska hot mot sådana regimer är i längden omöjligt (Buzans, 1991, sid 120-121).

VAD SOM TALAR FÖR OCH EMOT EN ÅTERFÖRENING

Taiwan motsätter sig starkt ”ett land och två system” formuleringen. Den betyder att Taiwan ska återförenas med Kina men ha självstyre. Från Taiwans perspektiv ger den formuleringen inte bara erkännande till verkligheten att Taiwan har varit delat i två politiska enheter. I Taiwan tycker man att den kinesiska regeringen bara har behandlat ön som en administrativ region i centralregeringen och använt återförening som en ursäkt för att återförena Taiwan och öarna som hör dit: Penghu, Kinmen och Matsu. Man menar också att samexistensen av de två systemen bara är en skiftande åtgärd, d v s Taiwan tror att den bara är en ny strategi för att ta makten över Taiwan. De försöker alltså att få mer makt över Taiwan genom att Taiwan återförenas med Kina men ändå fortsätter att ha självstyre. Det kommer att ge Kina mycket större ekonomiskt inflytande över Taiwan. Det kommer till slut leda till att Taiwan blir så ekonomiskt beroende av Kina att ön kommer att acceptera att Kina tar över det politiska styret i Taiwan. Om Taiwan accepterar det kommer man att ge upp sitt demokratiska och fria system. Regeringen i Taiwan föreslog liknande formuleringar ”ett land, två regeringar eller ”ett land och två områden.” Men då menade man att Kina är ett land och att Taiwan inte ska vara självständigt, men tills de rätta villkoren för återförening är uppfyllda ska Kina och Taiwan vara åtskilda. Taiwans villkor för återförening är frihet och demokrati och jämlik fördelning (Copper, 1995, sid 195).

För Kina är det orealistiskt eftersom det betyder att Kina måste ge upp sitt socialistiska system och återförenas under Taiwans kapitalistiska system (Zao, 1999, sid 141).

En annan sak som talar mot återförening är att ”Taiwans separation från Kina har stärkts av nedgången i den strategiska betydelsen av Kina, kontrasten mellan Taiwans demokrati och massakerna på Himmelska Fridens Torg i Peking 1989. Taiwans internationella status har också blivit stärkt eftersom att de respekterar de mänskliga rättigheterna och har demokrati. Taiwan är också en internationell handelsstat.” (Klintworth, 1995, sid 19-20).

Villkoren för fredlig återförening är inte uppfyllda än. Majoriteten av det taiwanesiska folket föredrar antingen oberoende eller en omedelbar återförening. De vill ha kvar status quo och ha en vänta och se attityd. De vill först se vad som kommer att hända i Kina, Hong Kong och Macao de närmsta decennierna och hur det ekonomiska samarbetet kommer att utvecklas innan man bestämmer sig för återförening. Under tiden är skillnaden mellan de två sidorna i återföreningsfrågan så stora att det är osannolikt att de kommer att lösas i den närmaste framtiden (Klintworth, 1995, sid 24).

Kinas princip är fredlig återförening under "ett gemensamt land och två system," alltså att Taiwan ska återförenas med Kina men ha fortsatt självstyre. Taiwan har helt förkastat den. Taiwans villkor är återförening under frihet, demokrati och jämlik fördelning som Kina helt har förkastat. Kina anser att Taiwans åsikter att Kina och Taiwan ska återförenas först när Kina har blivit demokratiskt är ett allvarligt steg mot Taiwans självständighet. Om Taiwan vill undvika ett krig med Kina så borde man sluta tala om det (Klintworth, 1995, sid 24).

Taiwan försöker att inte skapa allt för stora spänningar. T ex så skapade Lees besök i USA 1995 som fick stöd bland taiwaneserna, spänning med Kina och skadade öns ekonomi oerhört mycket. Lee besökte USA för att få amerikanskt stöd för taiwanesiskt medlemskap i FN (Copper, 1995, sid 81).

Det som talar för återförening är att Taiwans större officiella dokument, inklusive Taiwans konstitution, riktlinjerna för nationell återförening och nationalistpartiets politiska plattform fortfarande hävdar att Taiwan ska återförenas med Kina (Zao, 1999, sid 156).

En annan sak som talar för återförening är att sedan 1978 har Kinas ledare förändrat ekonomin från planekonomi till marknadsekonomi. Det har medfört att Kinas ekonomi har förbättrats kraftigt sedan dess. Om den utvecklingen fortsätter speciellt om Kina utvecklas politiskt d v s blir demokratiskt, så kommer chansen för återförening att öka väldigt kraftigt eftersom båda sidorna tjänar ekonomiskt på det (Copper, 1995, sid 195-196).

Det som talar för att det inte kommer att bli återförening är alltså Taiwanesernas motstånd mot "ettland och tvåsystemprincipen" eftersom att det är diktatur i Kina. Det måste alltså först bli demokrati i Kina och Kina har inte tagit något steg mot demokrati. USA är också militärt oerhört överlägsna Kina så det är kanske inte stor risk att Kina skulle våga starta ett anfall mot Taiwan eftersom man skulle riskera att USA skulle ingripa. Därför kan Taiwan vägra återförenas med Kina även om Kina skulle hota med militärt anfall om de vägrade återförenas med fastlandet (Zao, 1999, sid 141).

KINAS RIKTLINJER MOT TAIWAN I ÅTERFÖRENINGSFRÅGAN

Riktlinjerna för Kinas politik mot Taiwan är en fredlig återförening under formuleringen ”ett land, två system” som först uttrycktes i början av 1980-talet. Den 30:e september 1981 höll Ye Jianying som då var ordförande i Folkets Nationalkongress ett tal för en fredlig lösning av Taiwanfrågan och det innehöll många aspekter av ”ett land, två system” formuleringen. Innan dess hade Kina ställt som krav att Taiwan villkorslöst skulle återförenas med Kina. Han föreslog också samtal mellan Taiwan och Kina så att dessa länder kunde undvika konflikter om vilka som är Kinas centrala regering och hålla förhandlingar på jämlika villkor. Det var Deng Xiaoping som tydligt lade fram ”ett land, två system” formuleringen. Enligt Dengs koncept ska Taiwan vara en speciell administrativ region efter återföreningen, behålla sin självständiga karaktär och behålla sitt eget system annorlunda än det i fastlandet. Under villkoren ”ett Kina,” (alltså ett land och två system) med socialism i fastlandet och kapitalism i Taiwan ska de samexistera och ömsesidigt utvecklas. Ingen av sidorna ska ta över den andra. Taiwan skulle få en hög grad av självstyre vilket skulle innehålla följande komponenter:

1. Administrativ makt, fastlandet skulle börja med att skicka administrativ personal till Taiwan, Taiwans politik, administration, militär, ekonomi skulle skötas helt av Taiwan.
2. Lagstiftande makt d v s oberoende juridisk makt inklusive auktoritet över slutliga domar.
3. Makt att behålla dess egna trupper, fastlandet skulle inte skicka trupper till Taiwan.
4. Stort inflytande över utländska affärer, t ex rätt att skriva på kommersiella och kulturella avtal med utländska länder. Taiwan skulle få dela på Kinas rättigheter och värdighet internationellt, men Kina skulle bara få representeras internationellt som ett land efter återföreningen.
5. Taiwans folk med alla olika åsikter skulle kunna utnämnas till poster i den centrala regeringen och delta i de nationella affärerna.

Enligt Dengs tal och de följande dokumenten av den kinesiska regeringen så kan formuleringen ”ett land, två system” användas både för Hong Kong och Taiwan, men tillämpningen skulle inte nödvändigtvis vara densamma. Enligt t ex Hong Kongs huvudlag ska den administrativa ämbetsmannen över Hong Kongs speciella administrativa region bli rekommenderad och vald av Hong Kongs folk, men ska godkännas av den centrala regeringen. Men Taiwan ska få göra sina egna val. (Zhao, 1999, sid 132-133).

1995 höll Jiang Zemin ett åttapunktsförslag som representerar ett stort bidrag till konceptet för fredlig återförening, ”ett land och två system.” Det har varit mycket spekulation om

bakgrunden till Jiangs uttalande. En del observatörer tror att tidpunkten för Jiangs uttalande mest berodde på hans önskan att konsolidera sin makt i den politiska övergången. Faktum är att hans uttalande berodde på en utvärdering av Taiwans situation under en lång period som hade återupptagits av kinesiska ledare. Sedan Ye Jianyings tal, Deng Xiaopongs ”ett land, två system” formulering hade lagts fram i början av 80-talet, så hade den yngre generationens kineser bedömt att det var nödvändigt med ett nytt uttalande som återupptog det fredliga återförenandet, ”ett land, två system” politiken och förde fram en del förslag baserade på den aktuella situationen. Dessa närmanden tog slutligen form i Jiangs åttapunkts uttalande i början av 1995. De andra kinesiska ledarna hade samma åsikter i Taiwanfrågan. Jiang Zemins åttapunktsuttalande stämmer överens med Dengs formulering i princip och i riktlinjer men det har annorlunda betoningpunkter. Deng gav en disposition för fastlandet och Taiwanrelationer efter återföreningen men fokuserade inte mycket på frågan om hur man skulle hantera relationer över sundet innan återföreningen och hur man skulle närma sig återförening. Deng godkände Yes förslag att hålla förhandlingar mellan Kina och Taiwan på jämlika villkor och för att genomföra den tredje perioden av samarbete mellan de två partierna. Det förslaget riktades till Taiwan när Chiang Ching-kuo var president i Taiwan. Efter att Chiang hade dött 1988 så gick Taiwan igenom stora förändringar som gjorde det svårt att genomföra tvåparts förhandlingar (Zhao, 1999, sid 133).

Medan Jiang återigen använde formuleringen för fredlig återförening: ”ett land, två system,” så fokuserade Jiangs uttalande på hur man skulle hantera relationerna över sundet innan återföreningen och hur de båda länderna skulle närma sig återförening i den nya situationen efter Chiangs död. I hans uttalande lade Jiang systematiska förslag på politiska förhandlingar. Om man tar med Taiwans åsikter i beräkningen, faktumet att Taiwan hade etablerat ett pluralistiskt politiskt system och att nationalistpartiet i Taiwan inte längre ensam kunde representera Taiwan, så menade Jiangs uttalande inte tvåparts förhandlingar utan istället förslag till samtal med taiwanesiska myndigheter, där personer från olika taiwanesiska partier deltog. Förhandlingarna skulle på så sätt kunna bli mer lockande. Jiang lade också fram erbjudandet att olika massorganisationer på båda sidor av Taiwansundet kunde bli inbjudna för att delta i sådana samtal. När det gällde förhandlingarna så betonade Jiang att på villkor att det bara finns ”ett Kina” så är vi beredda att samtala med de taiwanesiska myndigheterna om alla frågor som de är angelägna om (Zhao, 1999, sid 133-134).

I frågorna som de taiwanesiska myndigheterna är angelägna om så ingår frågan om internationellt utrymme, den politiska statusen för Taiwan efter återföreningen, benämningen, flaggan och formen för ett förenat Kina. När det gäller proceduren för förhandlingarna

föreslog Jiang att som första steg borde förhandlingarna hållas, ett avtal nås om att officiellt avsluta fientligheterna mellan de två sidorna i enlighet med principen att det bara finns "ett Kina." Med det som grund borde de två sidorna gemensamt säkra Kinas suveränitet och territoriella integritet och att planera för deras framtida relationer. Jiang föreslog att Kina och Taiwan skulle förhandla tidigt, på jämlika villkor angående namnet, platsen och formen för de politiska förhandlingarna för att finna en lösning som var acceptabel för båda sidorna. För att underlätta för förhandlingarna att kunna starta så tidigt som möjligt så föreslog Jiang att ledare från båda sidorna skulle besöka varandra för att diskutera statliga affärer, idéer i åtskilliga frågor eller bara göra enkla besök hos varandra. Jiang föreslog också att båda sidorna skulle anpassa praktiska åtgärder för att påskynda de tre direkta länkarna post, flyg, skeppsservice och handel. På basis av ömsesidiga vinster skulle både Kina och Taiwan förhandla, skriva ickeregeringsavtal om skyddandet av rättigheter, intressen för taiwanesiska affärsmän och gemensamt ärva och föra vidare de fina kinesiska traditionerna. För att sammanfatta det så var Jiangs viktigaste tanke att båda sidorna först skulle förhandla och nå ett avtal om att formellt avsluta fientligheterna under "ett land, två system" principen, vilket skulle ge basis för att etablera en fredlig, stabil, ömsesidig och ett bilateralt vinstgivande. Det skulle också öka det ekonomiska samarbetet, kulturella utbyten och skulle lägga en fast grund för fredlig återförening i framtiden (Zhao, 1999 sid 134).

Kina motsätter sig starkt Taiwans ansträngning att vinna internationellt erkännande. Kina menar att anslutning till "ett Kina" principen är förutsättningen för fredlig återförening. Kina säger också att eftersom Kina skiljer sig från Tyskland och Korea så kan ingen av modellerna tillämpas på Taiwan. För det första så var delningen av Tyskland och Korea följden av andra världskriget och godkändes av internationella avtal. Eftersom Taiwans separation från fastlandet berodde på det kinesiska inbördeskriget och inte hade någonting att göra med internationella avtal så anses det som Kinas inre angelägenhet. För det andra så var båda delarna av Tyskland och Korea erkända internationellt innan återföreningen. Öst och Västtyskland etablerade relationer med många länder och gick med i FN separat. Sydkorea hade diplomatiska relationer med 182 länder och Nordkorea med 133 länder. 1991 gick båda med i FN. Kina blev internationellt erkända när de tog över Taiwans plats i FN:s säkerhetsråd 1971. För det tredje trots att de båda delarna av Tyskland och Korea hade rättskipning över olika befolkning och territorier så var skillnaderna mellan dem inte stora. Det är helt annorlunda med Taiwan som bara utgör 1,7% av Kinas totala befolkning och 0,4% av det totala landområdet. För det fjärde när de båda koreanska länderna gick med i FN så ansågs det bidra till avspänning på Koreahalvön. Kina tror att om Taiwans självständighetsrörelse fick

stort inflytande så att Taiwan gick med i FN så skulle så skulle det definitivt vara ett steg mot självständighet. Även om nationalistpartiet fortfarande skulle styra och förespråka självständighet så skulle det inte kunna förhindra att taiwan förklarade sig självständigt, eftersom andra partier och många taiwaneser vill ha självständighet (Zhao, 1999, sid 140-141).

En viktig fråga är varför den kinesiska regeringen inte tar avstånd ifrån användning av våld. Kinas regering säger att varje stat har rätt att använda de åtgärder som den anser vara nödvändiga för att upprätthålla dess suveränitet och territoriella integritet. Återföreningsfrågan är Kinas inre angelägenhet. Angående dess egna angelägenheter så har Kina ingen skyldighet att förbinda sig till något annat land att inte använda våld. Peking anser att vägran att ta avstånd från användandet av våld är en effektiv metod för att hindra separatiströrelsen i Taiwan. Därför är vägran att avsäga sig användningen av våld ett effektivt sätt att undvika användningen av våld. Om Kina skulle avsäga sig användningen av våld så skulle Taiwans självständighetsrörelse växa dramatiskt och Kina kanske skulle bli tvungna att använda våld om Taiwan formellt förklarade sig självständiga (Zhao, 1999, sid 142).

De politiska riktlinjerna i återföreningsfrågan har starkt folkligt stöd i Kina. Sedan opiumkriget med England på 1890-talet så har mer än 150 års imperialistiskt, kolonialistiskt styre och förtryck gjort det kinesiska folket känsliga för suveränitet och territoriell integritet. Taiwan återtog av Japan efter att man krigat med Japan i åtta år, förlorat mer än tjugo miljoner människor och man förlorade enorma rikedomar. Om Taiwan skulle bli självständigt så skulle det leda till Kina förlorade ett territorium igen och det skulle det kinesiska folket aldrig tillåta. Olika orsaker som har stärkt det kinesiska folkets nationalistkänslor är t ex USA:s beslut att tillåta Lee att besöka landet 1995, Taiwans separatiströrelse, USA:s ingripande genom att skicka två hangarfartyg till Taiwansundet vid mitten av 90-talet, när Kina höll militärövningar i Taiwansundet och sköt robotar som landade nära Taiwan. Om någon kinesisk ledare skulle hota Kinas territoriella integritet genom att godkänna det taiwanesiska folkets krav i återföreningsfrågan så skulle det kinesiska folket kräva att han skulle avgå (Zao, 1995, sid 142).

TAIWANS POLITISKA RIKTLINJER I ÅTERFÖRENINGSFRÅGAN

Taiwans politiska riktlinjer i återföreningsfrågan är ”två Kina” (alltså att Kina och Taiwan ska vara åtskillda) under en viss tidsperiod som till slut leder till ”ett Kina.” Den politiken fördes först fram av Taiwans utrikesminister Chiang Pin-kung på ett APEC-möte i Seattle i november 1993. Politiken handlar om att återförening är ett mål men att vid den aktuella stadiumet finns det två separata och suveräna stater. Det uttalandet fick kritik från Kina. Många såg det som en kränkning av ”ett Kina” principen. Därför erkände inte Taiwan den som en officiell princip men förkastade den inte heller. I själva verket så visar den attityden Taiwans aktuella position. T ex så sa Taiwans president 1994 Lee Teng-Hui att ”ett Kina” är en USA politik. Innan nationell återförening kommer vi aldrig acceptera en ”ett Kina” politik, ”ett Kina” hör till framtiden bara efter återföreningen som bara kan ske om Kina inför demokrati. Taiwan och Kina är i nuvarande situation åtskillda eftersom att Taiwan har självstyre men ön är inte formellt självständig. Vid sitt invigningstal 1996 sade Lee att han skulle vilja göra en fredsresa till fastlandet för att möta ledarna i Peking om det var nödvändigt och om folket skulle stödja honom. Han sade ingenting om ”ett Kina” principen d v s att Kina ska få mycket större ekonomiskt inflytande över Taiwan men att Taiwan ändå ska få fortsätta att ha självstyre. Han sade också att det bara kan finnas ”ett Kina” d v s en återförening med Kina, när Kina har blivit demokratisk (Copper, 1995, sid 165).

Taiwans bemärkelse av ”fas två Kina”, det betyder ett land och två jämlika politiska enheter, har utvecklats under en lång tidsperiod Den här fasen med ”två Kina” betyder att den tidigare tyska eller koreanska modellen borde användas för att hantera relationerna mellan Kina och Taiwan. 1994 antydde Taiwan att de är beredda att göra experiment med den tyska och koreanska modellen som tillåter båda sidor att delta i det internationella samfundet i ett parallellt mönster. Taiwan har flera gånger betonat att det bara är när hemlandet erkänner verkligheten med separata lagar, förbinder sig att inte använda våld och slutar att blockera Taiwan nationellt, som Taiwan kan ingå bilaterala relationer med ömsesidig tillit och samarbete. Både Chiang Kai-shek som regerade mellan 1949-75 och hans efterträdare Chiang Ching-Kuo som regerade mellan 1975-78 menade att målet borde vara ”ett Kina.” När president Lee först kom till makten 1988 så sa han också att målet borde vara ”ett Kina.” I oktober 1990 så upprättade han det nationella återföreningsrådet och i januari 1991 utgav han

riktlinjer för nationell återförening och den innehöll fortfarande "ett Kina" principen (Zao, 1999, sid 132-136).

Det nationella återföreningsrådet gav riktlinjer för nationell återförening som skulle uppnås i tre steg: Först skulle man etablera ännu bättre ekonomiskt utbyte, för det andra skulle man skapa förtroende för varandra och för det tredje skulle de båda sidorna hålla förhandlingar om återförening och efteråt skulle Taiwan återförenas med Kina. Återföreningen skulle ske när Kina hade blivit demokratiskt (Copper, 1995, sid 166).

Men efter 1992 så lämnade Taiwan gradvis "ett Kina" principen. 1993 så började bemärkelsen "fas två Kina" ta form, d v s Taiwan ska återförenas med Kina först när det blir demokrati. I riktlinjerna för nationell återförening 1995 så lade Taiwan fram "ett land och två jämlika politiska enheter." Innan dess hade Taiwan föreslagit bemärkelsen "ett land och två regeringar" men Kina var emot det p g a det inte finns två regeringar i ett land. Taiwan tyckte att "politiska enheter" var ett svagt koncept och kanske hänsyftar på två länder, regeringar eller andra politiska enheter. Men Kina menade att eftersom Taiwan betonade jämlikhet så var det ingenting annat än en kopia av "ett land och två regeringar" och avvisade därför det (Zao 1999, sid 136).

En av orsakerna till att Taiwan har ändrat sin politik i återföreningsfrågan är att dess ekonomiska styrka, större internationella efterfrågan för att utvidga dess internationella utrymme och förverkligandet av den ursprungliga attityden att Taiwan representerar Kina blir alltmer oundvikligt och Taiwan har gradvis börjat se "ett Kina" principen som ett hinder, därför har de förnekat den. I början av 1993 sade Lee att han aldrig talade om "ett Kina" utan bara om republiken av Kina. En annan viktig orsak är Taiwan`s politiska demokratisering och pluralism. Under Chiang Ching-Kuos styre så var Taiwans självständighetsrörelse förbjuden i Taiwan. Separatisterna som ville ha självstyre blev antingen fängslade eller utvisad till främmande länder. efter att Lee kommit till makten 1988 så genomförde Taiwan en konstitutionell reform. 1990 blev alla separatister frigivna, fick tillbaka sina rättigheter som medborgare och de som hade utvisats fick tillstånd att återvända. Många självständighetsrörelser bildades i Taiwan (Zao, 1999, sid 138).

1991 blev det Demokratiska Progressiva Partiet (DDP) som startade 1986 lagligt. DDP förespråkade öppet självständighet. I augusti 1991 så godkände DDP en resolution om att etablera republiken av Taiwan (ROT) och startade ett förslag om att Taiwan skulle gå med i FN under namnet ROT. I oktober 1991 så sammankallade DDP dess femte kongress och skrev in i partiprogrammet att man skulle upprätta ROT genom en folkomröstning. Därför blev DDP huvudrepresentanterna för självständighetsrörelsen. Under skydd av DDP så gick

en del förespåkare för självständighet över yttrandefriheten och övergick i en storskalig rörelse. Det blev debatt om hur man skulle ta itu med självständighetrörelsen inom det styrande nationalistpartiet (KMT). En grupp som representerades av den förra regeringschefen Hau tyckte att separatisterna skulle straffas enligt lagen. Men majoriteten som representerades av presidenten Lee stod för tolerans och menade att man måste skydda yttrandefriheten och samlingsfriheten. Senare blev det hårdare kamp mellan majoriteten och de som inte ville ha självständighet. Enligt Hau handlade Tvisteämnena om relationen till fastlandet, metoder för att hantera Taiwans självständighet och maktfördelningen mellan Taiwan och Kina. 1993 blev Hau avsatt från sin kabinettpost och den yngre generationen av de som inte ville ha självständighet splittrades från KMT och bildade Det Nya Partiet (NP). DDP har haft stora framgångar trots att de är i opposition. DDP påverkar KMT så nu talar KMT sällan om "ett Kina" och då menar man att Taiwan ska förenas med Kina i framtiden när Kina har blivit demokratiskt. (Zhao, 1999, sid 137-138)

Sedan slutet av kalla kriget har många länder anpassat sig drastiskt till den förändrade situationen genom att formulera nya närmanden, strategier, och politik genom att ändra deras internationella politik. Taiwan anser att ön är en suverän stat. Efter Sovjetunionens fall trodde Taiwan att Kina skulle hamna i en väldigt svår situation och inte kunna ägna så mycket uppmärksamhet åt Taiwanfrågan, därför bestämde man sig för att utnyttja tillfället att bryta "ett Kina" ramverket och omdefiniera sin position i världen. För att genomföra "två fas Kina" så har Taiwan haft pragmatisk diplomati. Pragmatisk diplomati som också kallas elastisk diplomati startades av Lee i augusti 1991 och syftar på det varierande och elastiska sätt som man ska ta itu med utländska relationer och internationella affärer när normal diplomati eller officiell diplomati inte fungerar. Den politiken skiljer sig från solid diplomati, (d v s att man för samma sorts diplomati) som genomfördes av Lees föregångare Chiang Ching-kuo under senare delen av hans tid som president. Taiwan har upprätthållit diplomatiska relationer genom etablerandet av representativa kontor och föreningar i de länder som har diplomatiska relationer med Kina så har man försökt skydda sina intressen och försökt underlätta deltagandet i internationella affärer och organisationer. Politiken är avsedd att kompensera en del av de bakslag som Taiwan har råkat ut för, Taiwans tillbakadragande från FN 1971 när Kina tog över öns plats och etablerandet av diplomatiska relationer mellan USA och Kina. Chiang Ching-Kuo var emot tvärsidigt erkännande i diplomatiska affärer eftersom att när länder bytte diplomati från att ha erkänt Taiwan till att erkänna Kina så blev de diplomatiska relationerna svåra med dessa länder. Dessa villkor skulle göra att Taiwan och Kina skulle

kunna konkurrera med varandra internationellt utan att hamna i en svår konflikt. (Zao, 1999, sid 138).

Den politiken ändrades gradvis när Lee tog över. Lee genomförde pragmatisk diplomati och gjorde internationell utvidgning till en prioritet i hans administration genom en serie aktiviteter. Sent 1993 fick DDP Taiwan att återuppta sin kampanj för att komma med i FN. Sedan dess har Taiwan varje år haft förhandlingar med de länder som har försökt få med Taiwan i FN:s generalförsamling. Under andra halvan av 90-talet har Taiwan bedrivit diplomati genom att skicka sina ledare till länder som önskar diplomatiska relationer med Taiwan under förevändning att ta semester eller göra en genomresa. I mars 1993 så gjorde Lee ett besök i Singapore med titeln "president av Taiwan." Sent under 1993 och tidigt 1994 besökte Lee sydöst Asien under förevändning att han tog semester. Den sortens diplomati kulminerade med att Lee besökte USA i juni 1995. Lee höll ett tal där han talade om republiken av "Taiwan i Taiwan," d v s att Taiwan inte hör till Kina (Zhao, 1999, sid 139).

Speciella historiska förhållanden har skapat en speciell identitet bland det taiwanesiska folket. Taiwan överlämnades till Japan 1895 av den kinesiska Qing dynastin som det taiwanesiska folket ansåg var korrupt och inkompetent. Under det japanska styret som varade i femtio år kämpade det taiwanesiska folket modigt. Den kinesiska regeringen återtog Taiwan i slutet av 1945. 1947 uppstod det fientlig stämning mot det regerande nationalistpartiet på grund av korruption bland regeringstjänstemännen, deras diskriminering av folket. Ett uppror mot regeringen ledde till att många taiwaneser blev dödade. Långt efter 1949 när nationalistpartiet blev besegrade av kinesiska kommunisterna och flydde till Taiwan så blev det taiwanesiska folket förtryckta. Dessa historiska händelser har skapat en längtan i den taiwanesiska folket att bli självständiga. Den långa separationen från fastlandet har skapat en känsla av alienation från fastlandet. Ekonomiska framgångar sedan 1970-talet har också gjort det taiwanesiska folket stolta. Det har blivit demokrati på 1990-talet. Taiwans pragmatiska diplomati har gynnat den ekonomiska utvecklingen, den politiska demokratiseringen har fått stöd i väst. Eftersom båda sidorna har folkligt stöd för sin politik är det svårt att få en lösning på återföreningsfrågan (Zhao, 1999, sid 144-145).

FREDLIG LÖSNING AV ÅTERFÖRENINGSFRÅGAN

För Kina är det väldigt viktigt att få en fredlig lösning av återföreningsfrågan. Men fortfarande är villkoren för fredlig återförening inte uppfyllda. Majoriteten av det taiwanesiska folket vill vänta, se hur utvecklingen kommer att bli på fastlandet, Macao och Hong Kong de kommande decennierna. De vill också se hur den ekonomiska utvecklingen i Kina kommer att bli och de vill att det ska bli demokrati innan Taiwan ska återförenas med Kina. Eftersom Kina vägrar gå med på att införa demokrati krävs det ett närmande i två steg för att eventuellt kunna lösa återföreningsfrågan. I första steget ska man lösa fientligheterna mellan de båda sidorna under "ett Kina" principen. Eftersom konflikten handlar om det ska vara "ett Kina" eller "två Taiwan." Alltså om Taiwan ska förenas med Kina eller bli formellt självständigt. För att nå ett fredskontrakt så ska man nå ett sorts samförstånd. Det behöver inte betyda att Taiwan erkänner Kina som den enda representanten för Taiwan, men att Taiwan erkänner Kina inte bara som ett mål för framtiden, upphör med försöken att gå med i FN och att de inte förklarar sig formellt självständiga. Det är viktigt för Taiwan att skapa en fredlig och stabil relation med Kina. Lee har sagt att det viktigaste för Taiwans folk är välfärd och att han är beredd att få en pragmatisk lösning på konflikten för att garantera folkets välfärd. Med pragmatisk menas att man ska göra något som kan åstadkommas genom att sätta upp mål som är rimliga under aktuella förhållanden. Om målen är omöjliga att uppnå eller försöken att uppnå målen gör mer skada än nytta, i sådana fall är de inte pragmatiska. (Copper, 1995, sid 170).

Historiska fakta och geopolitiska förhållanden talar för att Taiwan är en del av Kina. Taiwan har blivit exploaterad av kineser från fastlandet och av öns minoriteter sedan forntiden. Ungefär 98% av det taiwanesiska folket inklusive infödda taiwaneser och fastlandskineser tillhör rasen Hankineser. Kina har haft rättsskipning över Taiwan sedan 1661 trots att det har blivit en del avbrott t ex när Japan hade kontroll över Taiwan från 1895 till 1945. Sedan lämnade Japan tillbaka Taiwan till Kina efter att de hade blivit besegrade efter andra världskriget. Taiwan ligger geografiskt nära Kina och det kinesiska folket vill absolut inte att Taiwan förklarar sig formellt självständigt. Taiwans militära och ekonomiska styrka kan inte jämföras med Kinas. De flesta länder har också erkänt att det bara finns "ett Kina" och att Taiwan är en del av Kina. (Copper, 1995, sid 171)

Taiwan har använt begreppen "ett Kina och ett Taiwan," två Kina." Det betyder att Taiwan ska vara självständigt. Oäm de inte vill riskera att hamna i krig med Kina borde de sluta

använda de begreppen. Det kan skada Taiwans ekonomiska intressen att använda sådana begrepp. När t ex Lee besökte USA 1995 för att få ökat erkännande så skapade det spänningar med fastlandet och skadade ekonomin oerhört mycket. Andra saker som talar för återförening är att Taiwans större dokument inklusive Taiwans konstitution, riktlinjerna för nationell återförening och KMT talar fortfarande för "ett Kina" principen. Om Taiwan kan nå en konsensus med Kina om att starta politiska förhandlingar under "ett Kina" principen så kan förhandlingarna handla om många frågor över Taiwansundet. De kan t ex handla om vilka relationer andra länder ska tillåtas ha med Taiwan, de tre direkta länkarna post, flyg, skeppsservice och handel. För att nå en uppgörelse borde båda länderna göra eftergifter. Om Taiwan erkänner "ett Kina" principen och intar sin internationella roll under "ett Kina" principen så skulle Kina göra följande eftergifter: ett avtal om att inte använda våld mot Taiwan så länge Taiwan håller sig till "ett Kina" principen, flexibel politik mot Taiwans problem med att få internationellt utrymme, förhandlingar med Taiwan på jämlika villkor och en lösning på problemen med Taiwans intressen i Hong Kong. Problemen med Kinas krav på suveränitet kunde läggas åt sidan och istället tas upp i framtiden. Båda sidor skulle vinna ekonomiskt på det. Taiwan skulle tjäna ekonomiskt på det på följande sätt: De skulle få Kinas erkännande av ön som en politisk enhet och erkännandet av de taiwanesiska myndigheternas rättsskipning över Taiwan, öarna som hör dit, Penghu, Kinmen och Matsu. De skulle också få mer internationellt erkännande om de utvecklades under "ett Kina" principen. De skulle också få bättre skydd av Taiwans investeringar på fastlandet och en garanti för deras intressen i Hong Kong och Macao. (Zao, 1999, sid 150).

Det andra steget skulle vara fredlig återförening. Problemet med återföreningen är att få en princip som är acceptabel för båda sidor. När båda sidor skulle vara mogna för återföreningen skulle de kunna hålla fredssamtal om en fredlig återförening. Villkoren skulle kunna inkludera att man reformerade och moderniserade fastlandet, bättre levnadsstandard, bättre politisk stabilitet och demokratisering för Kina och ökad internationell status för Taiwan. Andra villkor skulle vara kontinuerlig och ömsesidig ekonomisk integration. Taiwan skulle helt erkänna "ett land och två system" principen. Enligt Zhao skulle det också krävas en stor förändring av den allmänna opinionen i Taiwan som starkt begränsade tendensen för självständighetssträvande och att man fostrade en önskan hos det taiwanesiska folket att återförenas med Kina (Zhao, 1999, sid 150-151).

USA:S ROLL I ÅTERFÖRENINGSPRÅGAN

Av historiska och samtida skäl har USA haft en viktig roll i återföreningsfrågan. Sedan president Truman skickade sjunde flottan till Taiwansundet för att skydda ön mot Kina i juni 1950 har USA varit inblandad i Taiwanfrågan. Trots att de diplomatiska relationerna mellan Taiwan och Kina blev sämre 1979 när USA erkände "ett Kina" principen så blev de bättre igen samma år när USA godkände "Taiwan Relation Akten." Den gav Taiwan garantier om att USA skulle skydda Taiwan militärt om Kina skulle anfälla. USA har sedan dess haft nära inofficiella relationer med Taiwan och är den största vapenleverantören till ön och har tagit på sig ansvaret att skydda ön militärt till en viss utsträckning. USA utgör också den största marknaden för Taiwans export. De flesta av Taiwans högt rankade tjänstemän har blivit utbildade på amerikanska universitet. Utan USA:s stöd så skulle det vara omöjligt för Taiwan att bli självständigt. (Zao, 1999, sid 153).

Kina ser Taiwanfrågan som en inre angelägenhet och vill inte se inblandning av andra länder. USA har sagt att man vill ha en fredlig lösning av Taiwanfrågan och vill inte vara en medlare Mellan de två sidorna. Innan 1972 hade USA dåliga diplomatiska förbindelser med Kina. Men Relationerna blev bättre 1972 när USA:s president Nixon besökte Kina. 1979 blev relationerna med Kina normaliserade och USA accepterade "ett Kina" principen. Jag tror att en stor del av orsakerna till att relationerna blev normaliserade var att Kina hade förändrats från att ha varit en ren kommuniststat till att ha en blandning av kommunism och marknadsekonomi 1978. Anledningen till att jag tror att USA och Kina fick normala diplomatiska relationer och handelsrelationer efter övergången från kommunism till blandformen av kommunism och kapitalism är att statsbesöket av USA:s president Carter kom så kort tid efter övergången. I november 1978 fattade kommunistpartiet under ledning av Deng Xiaoping beslutet att upplösa folkkommunerna för att få fart på jordbruksproduktionen. Bönderna skulle inte få formell äganderätt till den jord de brukade, men genom ett ny sorts kontrakt mellan bondefamiljerna och staten fick dessa råd att öka produktionen. I städerna började man också med privata företag fast i liten skala i början. Redan i Januari 1979 så blev relationerna mellan Kina och USA mycket bättre efter det amerikanska statsbesöket. Eftersom att det var bara några månader efter den nya ekonomiska politiken så tycker jag att det talar väldigt mycket för att relationerna blev bättre efter den nya ekonomiska politiken. Jag tror på att det berodde på att amerikanerna såg möjligheten att bedriva handel med kinesiska företag (Zhao, 1999, sid 153).

Amerikansk oro över det sovjetiska hotet gjorde att Kina krävde att USA skulle sluta sälja vapen till Taiwan, speciellt stridsflygplanet F-16 och robotar mot krigsfartyg. I november 1981 så kom Pentagon fram till att USA borde sluta sälja F-16 stridsflygplan till Taiwan. 1982 gjorde USA och Kina en gemensam kommunikè som sa att: USA ska inte ha en långsiktig politik att sälja mer vapen till Taiwan än man har gjort tidigare och att man gradvis ska minska försäljningen av vapen till Taiwan som till slut ska leda till ett stopp för vapenförsäljning till Kina (Klintworth, 1995, sid 65).

Trots USA:s löfte att gradvis minska sin vapenförsäljning till Taiwan, så har vapenförsäljningen ökat från början av 90-talet. Man har sålt både avancerade stridsflygplan, stridsfartyg, pansarvagnar och luftvärnsrobotar (Zao, 1999, sid 283).

1992 ändrade USA sin politik mot Taiwan och gick med på att sälja F-16 stridsflygplan till Taiwan. F-16 planen är bland USA:s mest avancerade stridsflygplan. USA gick med på att göra det p g a de blev oroade över att Kina stärkte sitt försvar genom att köpa avancerade vapen från Ryssland. USA undrade också varför Kina ökade sina militärutgifter när de andra stormakterna minskade sina militärutgifter eftersom det kalla kriget var över. 1994 gick Bill Clinton med på att sälja ännu mer vapen till Taiwan och skrev under ett lagförslag om TRA ska ha företräde över kommunikèerna som skrevs under tillsammans med Peking. Kongressen godkände också lagförslaget (Copper, 1995, sid 163).

Om USA ska ha fortsatt bra relationer med Kina så är det bäst att man inte skadar det ramverket genom att stödja Taiwans strävan efter självständighet och att komma med i FN (Zhao, 1999, sid 153).

USA vill inte ha konfrontation med Kina angående Taiwan. Dess främsta mål är att driva "ett Kina" politiken istället för att provocera Kina genom att låta Taiwan gå med i FN (Klintworth, 1995, sid 72).

1996 så återupptog USA dess ett Kina politik efter att den hade blivit skadad efter att Lee hade besökt USA 1995 och strävade efter internationellt erkännande för Taiwan. Statssekreteraren Christopher sa i ett tal i maj 1996 att USA bör stödja "ett Kina" politiken och när Taiwan vill ha internationellt erkännande så ska man sträva efter det på ett sätt som stämmer överens med "ett Kina" principen. De kinesiska ledarna höll inte med honom på alla punkter men de är glada över att USA stöder "ett Kina" politiken. (Klintworth, 1995, sid 73).

Det finns också inflytelserika krafter i USA som vill ha förändring i dess "ett Kina" politik. De säger att sedan det kalla kriget har upphört, Taiwan har demokratiserats och industrialiserats är ramverket som etablerades 1972 och 1979 inte moderna längre och borde

ändras. De stöder Taiwans strävan att gå med i FN, vill inbjuda Lee för att tala i kongressen igen. De vill också att USA ska sälja stora mängder avancerade vapen till Taiwan, att USA ska hjälpa Taiwan militärt om Kina anfaller eller startar en handelsblockad mot Taiwan. Om dessa politiker fick igenom sin vilja så skulle relationerna med Kina förvärras drastiskt, en ny kris skulle kanske uppstå och det skulle troligen bli mycket större risk för krig. Därför är det viktigt för USA att nå konsensus i dess Kinapolitik så snabbt som möjligt. Många amerikanska experter tror att bättre relationer mellan USA och Kina är lösningen för att hålla Taiwanfrågan under kontroll. Relationerna mellan USA och Kina förvärrades 1996 när USA skickade två hangarfartyg till området nära Taiwan för att bevaka Kina när de höll sina militärövningar nära Taiwan. Men två månader senare blev relationerna bättre när USA och Kina skrev på ett avtal. De kom överens om att stärka dialogen mellan länderna. Trots framsteget är relationerna fortfarande sköra. Många frågor som t ex mänskliga rättigheter, spridningen av kärnvapen, missilteknologi, handel och Taiwanfrågan är fortfarande olösta. Den viktigaste frågan är återföreningsfrågan med Taiwan. Bland amerikanska politiker finns det fortfarande en stark antikinesisk och en protaiwanesisk atmosfär. Medan det i Kina har uppstått en stark nationalism som har lett till antiamerikanska känslor. Från ett strategiskt perspektiv så utgör varken Kina eller USA ett hot mot varandra. Båda länderna har intresse av att upprätthålla världsfreden speciellt vid Taiwansundet. (Klintworth, 1995, sid 73).

Sedan 1980-talet har Kina sagt att fred och utveckling har ersatt krig och revolution som tema för den nuvarande epoken. För att främja fred och utveckling är det nödvändigt att försöka lösa konflikter i världen. Det visar att det har blivit en stor attitydförändring bland de kinesiska ledarna och den är en viktig förutsättning för fortsatt samarbete mellan USA och Kina. Båda sidor får stora ekonomiska vinster på att samarbeta. (Zao, 1999, sid 158).

Skillnaderna i nationella intressen, sociala system och ideologier gör att det blir stor risk för diplomatiska konflikter mellan USA och Kina. När det gäller att förhindra ett Taiwankrig är det mycket bättre att försöka lösa konflikten med diplomati istället för att skrämmas med militära medel. Hur effektivt det än kan verka vara så framkallar det hat och gör mer skada än nytta. (Zao, 1999, sid 158).

Många experter tror att på Kina visade tydligt under Taiwankrisen 1996 att man skulle kunna tänka sig att använda alla medel inklusive militära även om man skulle riskera att hamna i krig med USA om Taiwan förklarade sig formellt självständiga. Utvecklingen i både USA och Kina i slutet av 1990-talet visar att en fredlig lösning av återföreningsfrågan får allt starkare stöd bland politikerna (Zao, 1999, sid 159).

OLIKA MÖJLIGA SCENARION I ÅTERFÖRENINGSFRÅGAN

Efter Taiwans presidentval 1996 så har relationerna vid sundet nått en avgörande övergångsperiod. Båda sidor har vidtagit en del försonliga åtgärder. Efter att Lee hade blivit vald till president 1996 så sa han vid sitt invigningstal 1996 att han gav upp sitt krav att Kina borde utesluta användningen av våld mot Taiwan om ön förklarade sig självständig. Han sa det eftersom han ville starta förhandlingar för att få slut på fientligheterna mellan de två sidorna. Jiang Zemin lade återigen fram sitt förslag att de två sidorna borde hålla fredsförhandlingar, att Kina och Taiwan som ett första steg officiellt borde avsluta motsättningarna med hjälp av "ett Kina" principen. Trots det har inga betydliga steg tagits mot försoning. Det finns tre möjliga scenarion (Zao, 1999, sid 148).

SCENARIO 1

Båda sidor arbetar för att normalisera och förbättra relationerna mellan länderna. Stora skillnader som t ex historiskt hat, att de har varit skiljda från varandra länge, och att USA har ingripit militärt gör att det är väldigt svårt för båda sidor att försonas. Men det är inte omöjligt med återförening. Om man tar med Taiwans ekonomiska och politiska intressen så kanske ön anpassar sin politik och slutar med vad fastlandet anser vara försök att skapa ett formellt självständigt Taiwan. I så fall skulle Kina svara snabbt positivt och gradvis erkänna de förbättrade relationerna. Efter noggranna förberedelser skulle de båda länderna starta förhandlingar om att förenas med Kina under "ett Kina" principen. (Zao, 1999, sid 148).

SCENARIO 2

Stödd av en del andra länder skulle Taiwan försätta dess diplomatiska aktiviteter och bli formellt självständigt. Det skulle leda till att fastlandet reagerade så kraftigt att det skulle bli spända relationer mellan de båda sidorna, det skulle bli en ny kris som skulle kunna leda till att Kina anföll Taiwan. Möjligheten för det scenariot ska inte underskattas av flera orsaker. Lees seger i presidentvalet 1996 tolkades som att han hade starkt stöd för sin pragmatiska diplomati. Därför kanske Taiwan skulle försöka få mer internationellt stöd och gå med i FN. Lees seger i valet berodde på att han fick stöd av en del av det demokratiska partiets (DDP:s) väljare. Samtidigt så hade nationalistpartiets lilla majoritet i de båda kamrarna försatt nationalistpartiet (KMT) i en svår situation. För att de skulle kunna hålla sig kvar vid makten så försökte KMT att välja in en del av DDP:s företrädare i regeringen. Det är troligt att KMT till slut kommer att förlora majoriteten i parlamentets båda kamrar, därför skulle de kanske bli tvungna att bilda en sorts koalitionsregering med oppositionen. Bland de stora oppositionspartierna skulle det troligen inte gå att samarbeta med NP som är ett utbrytarparti från KMT eftersom de inte gillar deras politik, de vill förenas med Kina. Men det skulle troligen gå bra att samarbeta med DDP eftersom att de är relativt lika. I slutet av 1995 så gjorde DPP en taktisk förändring i dess politik. Genom att hävda att Taiwan redan hade varit självständig i ca femtio år så blev de emot formell självständighet för Taiwan. Eftersom det har medfört att deras politik blev mer lik KMT så gick det lättare för partierna att samarbeta. En del utländska krafter har erbjudit mer stöd till Taiwan för att öka dess ansträngningar för att bli erkänt internationellt. Det kommer att ge ännu mer stöd åt Taiwan att fortsätta sin pragmatiska diplomati för att bli internationellt erkänt (Zhao, 1999, sid 149).

Efter att Kina avslutat sina militärövningar i Taiwansundet 1996 så återupptog man politiken för fredlig återförening. Samtidigt betonade Kina att man aldrig skulle lova att inte ingripa militärt om utländska styrkor skulle ingripa för att försvara Taiwan. En sådan situation skulle kunna uppstå om Taiwan förklarade sig formellt självständigt. Kina anser att om Taiwan går med i FN så är det ett stort steg mot självständighet och kan inte tolereras. Om Taiwan går med i FN så kan det bli en stor konflikt mellan de båda sidorna som kan leda till krig (Zao, 1999, sid 149).

SCENARIO TRE

Taiwan försöker minska på spänningen mellan Kina och går med på att hålla fredsförhandlingar, men samtidigt fortsätter de med arbetet med att få internationellt erkännande och de vill att andra länder som t ex USA ska skydda dem från ett eventuellt kinesiskt anfall. Eller så kan Taiwan skifta mellan att minska spänningarna med Kina och att försöka få internationellt erkännande för att inte relationerna med Kina ska bli förstörda. Kina har flera gånger sagt att de inte kommer att sluta motarbeta självständighetsrörelsen förrän de har slutat kämpa för formell självständighet. Trots att Kina helst vill undvika ett militärt anfall mot Taiwan så kan de ta till andra metoder för att hindra Taiwans självständighet. De kan inleda en handelsblockad mot Taiwan. Det skulle vara effektivt eftersom att Taiwan är väldigt ekonomiskt beroende av Kina. Taiwan skulle eventuellt vilja närma sig Kina igen och därför skulle spänningarna eventuellt öka och minska omväxlande. Men det skulle kunna ta flera år innan Taiwans självständighetsrörelse skulle slutade kämpa för självständighet (Zhao, 1999, sid 150).

Taiwans självständighetssträvanden skulle också kunna leda till att man inte helt bröt handelsrelationerna med Taiwan men att de ändå blev väldigt begränsade. Ett sådant scenario är mycket väl möjligt och skulle vara negativt för båda sidornas ekonomi speciellt för Taiwan. Enligt Zao skulle det scenariet kunna vara permanent under lång tid, lösningen på det skulle antingen vara en militär konflikt eller försoning (Zhao, 1999, sid 150).

SAMMANFATTNING AV ARGUMENT FÖR OCH EMOT ÅTERFÖRENING

ARGUMENT FÖR ÅTERFÖRENING

- Sedan 1978 har Kina haft marknadsekonomi och många andra länder som har infört marknadsekonomi har blivit demokratiska. Båda sidor skulle tjäna ekonomiskt på det.
- Taiwans riktlinjer i återföreningsfrågan talar för att Taiwan ska återförenas med Kina.
- USA vill att Taiwan ska återförenas med Kina.
- Kinas militära och ekonomiska hot mot Taiwan kan indirekt leda till en återförening, eftersom det kan leda till att det blir närmare handelsförbindelser mellan Taiwan och Kina, vilket i längden kan leda till en återförening.

ARGUMENT SOM TALAR EMOT ÅTERFÖRENING

- Kina är ett land med diktatur och Taiwan vill inte förenas med Kina så länge det är diktatur.
- Taiwan har redan bra ekonomi och många länder bedriver handel med Taiwan.
- Taiwan har en stark självständighetsrörelse som även är aktiv i partiet DDP som trots att de är i opposition ändå har varit framgångsrika.

DISKUSSION

Buzans teorier handlade om vilken sorts stat Taiwan är och vilka militära och ekonomiska hot det finns mot Taiwan. Jag har kommit fram till att Taiwan är en stat som är politiskt stabil och militärt svag. Att Taiwan är separat från Kina har stärkts av spänningar i östra Asien i slutet av kalla kriget, den konsekventa nedgången av den strategiska betydelsen av Kina och kontrasten mellan Taiwans inrikes politiska reformer och massakern i Peking 1989. Dessa händelser sammanföll med Taiwans satsning 1989 på en sexårig utvecklingsplan för infrastruktur. Taiwans internationella status har stärkts eftersom de respekterar de mänskliga rättigheterna och har demokrati. Medan Kina anser att Taiwan är en del av Kina så har Taiwan en identitet som är åtskiljd från Kina. Den identiteten gör Taiwan till en internationell handelsstat. (Klintworth, 1995, sid 20-21)

När det gäller politisk stabilitet, inrikes framgångar och regionalt diplomatiskt inflytande så har det gått väldigt bra för Taiwan. De flesta Taiwanese anser att de själva är del av en urbaniserad medelklass. De är välutbildade, politiskt medvetna och har rest mycket. (Klintworth, 1995, sid 142).

Jag tycker att alla dessa faktorer visar att Taiwan är politiskt stabilt. Taiwans militära styrka räcker inte för att stoppa en eventuell invasion från Kina. Kina är militärt oerhört överlägsna Kina. Kina har minst sex gånger så många soldater som Taiwan. Peking har åtta gånger så många stridsfartyg och stridsflygplan som Taiwan, som Copper skrev om. Jag har kommit fram till att fast Taiwan räknas som den sextonde starkaste militärmakten i världen så är Taiwan en stat som kan räknas till kategorin militärt svaga stater om man jämför med Kina.

Jag har kommit fram till att det finns ett militärt hot mot Taiwan det visar t ex konflikterna med Kina 1950, 1954, 1958. Kina har också hotat med att anfälla Taiwan om Taiwan förklarar sig formellt självständigt. Även Taiwankrisen 1996 som Zhao skrev om när Kina höll militärövningar utanför Taiwans kust och sköt robotar som landade nära Taiwans kust visar att det finns militära hot mot Taiwan.

Det finns också ekonomiska hot mot Taiwan det visade t ex Lees besök i USA 1995 för att få stöd för att Taiwan skulle bli formellt självständigt. Det gjorde att Kina minskade handeln med Taiwan vilket skadade Taiwans ekonomi väldigt mycket. Det finns också risk för en handelsblockad, som Copper skrev om.

Det finns politiska hot mot Taiwan t ex ideologiskt hot från det kommunistiska Kina mot Taiwan som har marknadsekonomi. Det visar det som Copper och Zao skrev: Taiwans villkor för återförening är frihet, demokrati och jämlik fördelning. För Kina är det orealistiskt eftersom det betyder att Kina måste ge upp sitt socialistiska system och återförenas under Taiwans kapitalistiska system. Det finns också ett avsiktligt politiskt hot. Att Kina har vägrat erkänna Taiwan som en självständig stat är en form av avsiktligt politiskt hot.

Jag ställde frågan om Kinas militära och ekonomiska hot har påverkat återföreningsfrågan. Jag tror att om inte de ekonomiska och militära hoten mot Taiwan hade funnits hade Taiwan inte diskuterat återföreningsfrågan med Kina. Det är möjligt att Taiwan hade haft några samtal med Kina, men jag tror inte att de hade gjort Taiwan intresserad av en återförening.

Jag ställde frågorna vilka riktlinjer Kina, USA och Taiwan har i återföreningsfrågan och om övergången från kommunism till en blandning av kommunism och marknadsekonomi har påverkat återföreningsfrågan? Kinas villkor för återförening är enligt ett tal i september 1981 som Ye Jianying som var ordförande i Folkets Nationalkongress att Taiwan ska vara en speciell administrativ region efter återföreningen, behålla sitt eget system annorlunda än det i fastlandet. Under villkoren "ett Kina" (alltså ett land och två system) med socialism i fastlandet och kapitalism i Taiwan ska de samexistera och ömsesidigt utvecklas. Taiwan skulle få en hög grad av självstyre, t ex skulle Taiwan få rätt att sköta administration själv, ha egna trupper, lagstiftande makt, stort inflytande över utländska affärer och Taiwans folk med alla olika åsikter skulle kunna utnämnas till poster i den centrala regeringen och delta i de nationella affärerna (Zhao, 1999, sid 132).

Innan 1981 var Kinas riktlinjer i återföreningsfrågan att Taiwan villkorslöst skulle förenas med Kina. De nya kinesiska riktlinjerna i återföreningsfrågan kom ju ungefär tre år efter den nya ekonomiska politiken i november 1978 så därför tror jag att det var på grund av Kinas nya ekonomiska reformer och påtryckningar från USA som Kina lovade Taiwan stort självstyre om de skulle gå med på en återförening. Dessutom blev ju Kinas nya ekonomiska politik mer likt Taiwans ekonomiska politik.

Taiwans politiska riktlinjer i återföreningsfrågan är att Taiwan ska återförenas med Kina under "ett-Kina" principen (d v s Taiwan ska vara en del av Kina), men de vill först att det ska bli demokrati i Kina. Taiwans politiska riktlinjer är desamma som när Kina hade ren kommunistdiktatur, d v s att Taiwan ska återförenas med Kina när Kina har blivit demokratiskt, som Copper skrev om.

Copper skrev att USA:s politiska riktlinjer i återföreningsfrågan är att "ett-Kina" principen ska gälla. Innan 1981 då Kina presenterade "ett-Kina" principen var också USA för en fredlig

återförening men man blev mer positiv efter att Kinas nya ekonomiska politik och speciellt efter 1981 då Kina presenterade ”ett-Kina” politiken som lovade Taiwan stort självstyre om de skulle återförenas med Kina. Jag tror att USA har fått mer positiv inställning efter övergången från kommunism till marknadsekonomi eftersom att övergången från ren kommunism till en blandform av kommunism och marknadsekonomi skedde i november 1978. Det var ju så kort tid efteråt, redan i januari 1979 som relationerna mellan USA, Kina, normaliserades och USA godkände ”ett-Kina” politiken då.

Jag ställde också frågan om vilka hinder som finns för återförening. Taiwan har helt förkastat Kinas princip för återförening så länge det är diktatur i Kina, Taiwan tror att det bara är en ursäkt för att annektera Taiwan. (Klintworh, sid 24).

Om det blir demokrati i Kina vill Taiwan förenas med Kina under ”ett-Kina” principen. Taiwans policy är att man vill återförenas med Kina men tills de rätta villkoren är uppfyllda ska Taiwan och Kina vara åtskillda. De rätta villkoren betyder att Kina måste bli demokratiskt så att man får frihet och jämlik fördelning. (Copper 1995, sid 195).

En annan sak som talar mot återförening är att Taiwans internationella status har förstärkts eftersom att de respekterar de mänskliga rättigheterna och har demokrati som Klintwort skrev om.

Jag ställde också frågan vilka scenarion som finns när det gäller återföreningsfrågan. Enligt Zhao finns det tre scenarion:

1. Det första är att Taiwan slutar sträva efter att vara formellt självständigt. Det skulle leda till att Kina gradvis erkände de förbättrade relationerna. Det skulle leda till att båda länderna skulle hålla förhandlingar om att enas under ”ett-Kina principen.
2. Det andra är att Taiwan skulle förklara sig formellt självständigt, vilket skulle leda till väldigt spända relationer mellan Kina och Taiwan. Det skulle kunna leda till att Kina anföll Taiwan.
3. Taiwan försöker att minska spänningen med Kina, går med på att hålla fredsförhandlingar med Kina, men samtidigt fortsätter de med arbetet med att få internationellt erkännande och de vill att andra länder som USA ska skydda dem från ett eventuellt kinesiskt anfall. Det skulle kunna bli spänningar mellan Taiwan och Kina som skulle öka och minska omväxlande. Det skulle kunna ta flera år innan självständighetsrörelsen slutade kämpa för självständighet.

Lösningen skulle också kunna vara att Kina minskade handeln med Taiwan. Lösningen på en sådan situation skulle vara en militär konflikt eller försoning (Zhao, 1999, sid 149-150).

Jag ställde också frågan vad som talar för en återförening och besvarar frågan hur jag själv tror att återföreningsfrågan kommer att lösas. Min åsikt är att militära och ekonomiska hot varken talar för eller emot en återförening direkt, men i längden kanske de kan leda till en återförening, eftersom det kan leda till att det blir allt starkare handelsförbindelser mellan Taiwan och Kina, vilket till slut kanske kommer att leda till en återförening. Copper skrev att Taiwan också är ekonomiskt beroende av Kina vilket visade sig när Lee höll tal i USA 1995 för att få internationellt stöd för Taiwan. Det skadade Taiwans ekonomi väldigt mycket. Därför tror jag att de militära och ekonomiska hoten kan leda till ökad handel med Kina och kanske indirekt i längden en återförening.

Jag tror att en annan sak som talar för återförening är att både Taiwan och Kina skulle tjäna ekonomiskt på det. Kina har redan lovat stort självstyre om de återförenades med fastlandet, det är osäkert hur stort självstyre de skulle få om de förenades med Kina idag, jag tror att det skulle bli mycket begränsat. Men om de förenas med Kina om fastlandet inför demokrati så tror jag att de skulle få stort självstyre.

Jag tror att eftersom USA stödjer en återförening så talar det för återförening och att det står inskrivet i Taiwans politiska riktlinjer för återföreningsfrågan att Taiwan ska återförenas med Kina, och att en del andra länder som har infört marknadsekonomi har senare blivit demokratiska. Därför tror jag att Kina som införde marknadsekonomi 1978 och nu är en blandning av kommunism och marknadsekonomi kommer att införa demokrati. Men jag tror ändå inte att Taiwan kommer att återförenas med Kina eftersom att jag tror att den största anledningen till att det står i Taiwans politiska riktlinjer att Taiwan ska återförenas med Kina, är att Taiwan har den riktlinjen för att lugna Kina och för att USA som vill ha bra samarbete med båda länderna ska vara nöjda och för att det är lättare att ha ekonomiskt samarbete med Kina om de har som riktlinje att de ska återförenas med Kina.

LITTERATUR

Buzans, Barry (1991) *People and states and fear*. Worcester: Billing and Sons Ltd Great Britain

Zao, Suisheng (1999) *Across the Taiwan Strait-Mainland China, Taiwan, and the 1995-1996 Crisis*. New York: Routledge.

Copper, John F (1996) *Taiwan - Nation-State or province*. Boulder: Westview Press.

Klintworth, Gary (1995) *New Taiwan New China*. Melbourne: Addison Wesley Longman Australia.

Kaj, Claude Björk: (1997) *Kinas väg*. Stockholm: Raben Prisma